

NÄIN SYNTYI TEKNIIKAN WAIHEITA

Matti Krank

Näin jälkikäteen voidaan todeta, että *Tekniikan Waiheita* -lehti syntyi varsin sattumalta. Olin tuolloin toiminut Insinöörijärjestöjen julkaiseman *Tekniikka*-lehden päätoimittajana vuodesta 1970 lähtien. Ennen siirtymistäni uusiin tehtäviin vuoden 1980 alusta järjestin työtovereilleni vanhojen kameroiden näyttelyyn. Olin nimittäin aina 1960-luvulta lähtien käyttänyt kameraa työvälineenä. Otin tällöin talteen vanhentuneita kameroita, jotka muuten olisi heitetty menemään. Sain myös kameroita lahjoituksina ystäviltä ja tuttavilta.

Näyttelyyn tutustui myös kanslianeuvos Jaakko Liede Insinööriliitosta. Hän edusti sattumoisin myös Suomen Teknillistä Museoyhdistystä ja toimi Museorautatieyhdistyksen julkaiseman tekniikan museolehti *Resiinan* toimitusneuvoston puheenjohtajana.

Nähtyään kameranäyttelyni Jaakko Liede kysyi minulta haluaisinko liittyä STMY:n jäseneksi, koska olin ilmeisen kiinnostunut tekniikan historiasta. Sanoin mielihyvin liittyväni. Saman tien sain kutsun myös yhdistyksen työvaliokunnan jäseneksi.

Jäseneksi liittymiseni aikaan STMY toimi yhteistyössä Museorautatieyhdistyksen kanssa julkaisemalla omia artikkeleitaan yhdistyksen *Resiina*-lehdessä. Otin asian esille työvaliokunnan kokouksessa ja ehdotin, että STMY alkaisi julkaista omaa *Tekniikan museolehteä*. Mielestäni oli sääli, että jouduimme julkaisemaan omia juttujamme lehdessä, jonka jäsenkunta edusti rajattua, joskin tärkeää, tekniikan aluetta. Ajatus sai välittömästi vastakaikua. Kysymys oli vain

siitä, mistä saada lehdelle toimitus ja riittäisivätkö rahat.

Tässä vaiheessa katseet kääntyivät minuun. Minulla oli yhdentoista vuoden kokemus tieto- ja tietosanakirjojen (*Uusi tietosanakirja* 1–24, *Suuri Luonnontieto* 1–4) toimittajana ja kymmenen vuoden kokemus tekniikan alan ammattilehden päätoimittajana. Näin rohkenimme yhteistuumiin ja yhteiseen osaamiseen nojaten ryhtyä suunnittelemaan omaa lehteä.

Yhteistyö *Resiinan* kanssa päättyi siis näiltä osin. Jaakko Liede kirjoitti viimeisen yhteistyönumeron, 4/1982, pääkirjoituksessa seuraavasti:

”Tämä lehti on viimeinen rautatieharrastajien ja yleistekniikan museotoiminnasta kiinnostuneiden yhteinen Resiina, Tekniikan Museolehti. Kymmenen numeroa ehti kahden ja puolen vuoden aikana ilmestyä.

Kuten päätoimittaja (Matti Bergström, kirjoittajan huom.) pääkirjoituksessaan pari numeroa sitten ehdottikin, jää Resiina tästä lähtien aikaisempaan tapaan rautatieharrastajien lehdeksi, Tekniikan Museolehden jäädessä yleistekniikan osapuolelle. Eropäätös oli kypsytynyt samanaikaisesti kummallakin taholla. Muuttunut tilanne voitiin vain todeta 21.10.1982 julkaisijajärjestöjen yhteisessä tilaisuudessa. Molemmat osapuolet katsoivat yhteistyön olleen hyödyllistä ja avartavaa niin lukijoille kuin julkaisijoillekin.

Suomen Teknillinen Museoyhdistys ja Tekniikan museon säätiö lausuvat parhaat kiitokset yhteistyökumppaneille hyvästä yhteistyöstä ja erikoisesti päätoimittajalle, joka vapaa-aikansa uhrauten on kantanut vastuun lehden toimittamisesta. Olisikin suotavaa, että näin syntynyt tuttavuus jatkuisi. Vaikkapa siten, että Resiinan lukijat tilaavat Tekniikan museolehden, joka alkaa ilmestyä ”Tekniikan Waiheita” -nimisenä ja uuden lehden lukijat tilaisivat Resiinan”. 3.11.1982/JL

Jaakon ehdottama yhteistyö ei kuitenkaan toteutunut. Molemmat tahot jäivät omiin ympyröihinsä. Uuden lehden suunnit-

nittelu eteni. *Tekniikan Museolehti* -nimestä luovuttiin, koska tarkoituksena oli julkaista tekniikan historiaan yleisesti syventyvää aikakauslehteä. Nimessä *Tekniikan Waiheita* oleva W kuvastaisi lehden historiallista luonnetta. Formaattiksi sovittiin A4, koska lehden taitto ja kuvitus tulisivat mielestäme olemaan edukseen tässä formaatissa.

Päätoimittajaksi valintani jälkeen ryhdyin kokoamaan lehden ensimmäisen numeron sisältöä. Olin luvannut tehdä lehden ilman palkkiota, koska ulkopuolisen toimituksen tai edes päätoimittajan palkkaaminen olisi kaatanut koko hankkeen. Yhdistyksen

talous riitti pääasiallisesti vain painatus- ja postituskulujen peittämiseen. Kansilehden suunnittelutyön annoimme kuitenkin ulkopuolisen taiteilijan tehtäväksi. Jouduin itsekin monta kertaa nöyrytymään ja pyytämään kirjoittajilta ilmaista tai varsin vaatimatonta panosta. Onneksi monet olivat sitä mieltä, että lehteen kannatti kirjoittaa, ilmaiseksikin! Toimituksen tekstit ja ottamani valokuvat olivat luonnollisesti myös ilmaisia. Näillä eväillä tulimme toimeen taloudellisesti.

Lehden toimitus siirtyi päätoimittajan kotiin. Päätoimittajan nimike oli vain yleisnimi laajemmalle hankkeelle, johon sisältyivät toimituspäällikön, toimitussihteerin, toimittajan, taittajan, valokuvaajan ja juoksupojan tehtävät. Tekstit kirjoitettiin koneella ja lähetettiin paperiversioina kirjapainoon. Kirjapainosta tulleet korjausvedokset piti käydä läpi käyttäen korjausmerkkejä, joita nykytekniikka ei enää kaipaa. Taittovedokset tulivat paperiliuskoina, jotka leikattiin sopiviksi pätkiksi ja liimattiin taittopohjiin. Taittopohjiin merkittiin myös kuvien paikat. Näin syntynyt lehden saksitaitto lähetettiin kirjapainoon, josta lehden taittovedos tuli takaisin hyväksyttäväksi painoon. On selvää, että taittopäivinä kodin ruokapöytä, ja joskus lattiakin, olivat vaimon harmiksi täynnä tekstiliuskoja ja kuvia! Valmiisiin lehtiin liimattiin osoitetarrat käsin.

Tekniikan Waiheita -lehden ensimmäisen numeron 1/1983 ilmestyminen oli luonnollisesti yhtä juhlaa! Lehden pääkirjoituksessa määriteltiin tarkemmin lehden tavoitteet:

"...Lehden piiriin sisältyvä alue on laaja. Huomio joudutaan kiinnittämään lähinnä teknologiaan, sen historialliseen kehitykseen ja tulevai-

Tekniikan Waiheita -lehden ensimmäinen päätoimittaja Matti Krank kädessään *Resiina* -lehden viimeinen yhteistyönumero ja taiteilijan näkemys TW:n kannesta sekä lehden ensimmäinen numero 1/1983. Kuva: Matti Krank.

suuden mahdollisuuksiin. Myös teknologian juuret, perinteellinen tekniikka, käsityötaito, teollinen tuotantotapa sekä luonnontieteet saavat lehden palstoilla huomiota osakseen. Vaikka Tekniikan Waiheita tarkasteleekin teknologiaa ja tekniikan museotoimintaa pääasiassa käytännön teollisen tuotannon näkökulmasta, tarjotaan tilaa myös näiden kysymysten periaatteellisille pohdintoille, kuten teknologian merkitys ihmiselle ja koko luomakunnalle...”

Tavoitteet olivat siis korkealla!

Toimituskunta aloitti toimintansa lehden numerosta 4/1983 lähtien. Siihen kuului päätoimittajan lisäksi Carl-Fredrik Geust, Pertti Kaarna, Jaakko Liede (pj.),

Karl-Erik Michelsen ja Tekniikan museon edustajana Lea Väkeväinen. Toimin lehden päätoimittajana vuoteen 1986, minkä jälkeen työtäni jatkoi Martti Kajaste. Päätoimittajakauden jälkeen toimin edelleen yhdistyksen työvaliokunnassa ja lehden toimituskunnassa. Minut kutsuttiin myös seuran, nyk. Tekniikan Historian Seura, johtokuntaan, jonka jäsenenä toimin vuoteen 2003, jolloin jouduin terveydellisistä syistä vetäytymään syrjään. Näin 75 vuotta täyttäneenä on mukava palata aikoihin, jolloin uusi lehti potkaistiin käyntiin pienen innostuneen ryhmän voimin ja melkein pä sattumalta.

Fingrid välittää. Varmasti.

Suomi toimii sähköllä. Fingrid vastaa Suomen päävoimansiirtoverkosta eli kantaverkosta, johon kuuluu noin 14 000 kilometrin pituudelta 400, 220 ja 110 kilovoltin voimajohtoja sekä yli sata sähköasemaa.

Huolehdimme siitä, että Suomi saa sähköä häiriöttä myös tulevaisuudessa. Lähivuosina rakennamme lähes 3 000 kilometriä uusia voimajohtoja ja noin 30 sähköasemaa. Näin olemme mukana kehittämässä suomalaista yhteiskuntaa ja jokaisen suomalaisen hyvinvointia.

www.fingrid.fi